

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 18685 posłów Jana Michała Dziedziczaka, Wojciecha Michała Zubowskiego, Jarosława Krajewskiego i Bartosza Józefa Kownackiego z 21 lipca 2026 roku w sprawie projektu ustawy o zespołach ludowych oraz systemowego wsparcia niematerialnego dziedzictwa kulturowego, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie jest inicjatorem ustawy o zespołach ludowych. Projekt ww. ustawy jest wyłącznie projektem poselskim, w związku z czym resort kultury nie przeprowadzał analizy wpływu ww. projektu na pozostałe środowiska zajmujące się ochroną niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Nie posiadamy też wiedzy na temat zgłoszonych uwag i możliwości ich uwzględnienia przez projektodawców.

Jednocześnie informujemy, że po pierwszym czytaniu poselskiego projektu ustawy o zespołach ludowych na wspólnym posiedzeniu Sejmowych Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przesłało do Komisji Kultury, swoją opinię oraz uwagi dotyczące konkretnych zapisów zawartych w ww. projekcie. Stanowisko resortu kultury jest krytyczne wobec zgłoszonej inicjatywy poselskiej.

W naszej opinii proponowanie ustawy adresowanej wyłącznie do zespołów ludowych nie znajduje swojego uzasadnienia. Działalność tych grup artystycznych od strony formalno-prawnej nie budzi zastrzeżeń środowiska i jest uregulowana.

Funkcjonowanie licznej grupy zespołów ludowych z pewnością wymaga wsparcia finansowego. Powinno ono jednak być kierowane przede wszystkim do zespołów, których misją jest zachowanie, edukacja i popularyzacja niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Proponowany projekt ustawy nie daje takiej gwarancji, ponieważ brak w nim definicji zespołu ludowego oraz kryteriów merytorycznych, na podstawie których dany zespół mógłby zostać uznany za ludowy.

W opinii skierowanej do Sejmowej Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu zawarliśmy też informację dotyczącą wypracowanych przez nasz resort oraz instytucje nam podległe skutecznych mechanizmów dotowania oraz wspierania zespołów ludowych: Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura ludowa i tradycyjna*, Program własny Narodowego Centrum Kultury *EtnoPolska* oraz działania Narodowego Instytutu Muzyki i Tańca, który aktywnie wspiera polską muzykę ludową i tradycyjną poprzez programy dotacyjne, projekty fonograficzne oraz ogólnopolskie inicjatywy gromadzące dane o zespołach folklorystycznych.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie www.gov.pl/kultura/bip w zakładce Polityka przetwarzania danych osobowych.

Identyfikator dokumentu: 2556542.11477265.10825441

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zarekomendowało przeprowadzenie dogłębnej analizy istniejących już mechanizmów finansowania, rozważenie możliwości zwiększenia środków finansowych na wyżej wymienione programy, a przede wszystkim skonsultowanie projektu ustawy ze środowiskiem działającym w obszarze kultury ludowej czy organizacjami zajmującymi się niematerialnym dziedzictwem kulturowym.

W zakresie kultury ludowej i tradycyjnej Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego podejmuje i realizuje działania, których celem jest przede wszystkim dbałość i wskazywanie na prawdziwe, autentyczne wartości kultury ludowej oraz istotne elementy niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które wymagają szczególnej ochrony i kontynuacji. Pełniąc rolę głównego mecenasa polskiej kultury ludowej MKiDN, określa i realizuje strategiczne programy mające na celu ochronę, w tym badanie i dokumentowanie ludowych dóbr kultury, zachowanie wartości tradycyjnej kultury a także ich przekaz i popularyzację wśród społeczeństwa.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zapewnia równy dostęp do środków publicznych dla wszystkich depozytariuszy tradycji działających w obszarze kultury ludowej - ogłaszając corocznie programy dotacyjne skierowane do różnych podmiotów realizujących projekty z udziałem twórców ludowych, rękodzielników, muzyków, śpiewaków, mistrzów tradycji i lokalnych wspólnot.

Aktualnie podstawowym instrumentem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawowaniu opieki nad kulturą ludową, jest coroczne ogłaszanie programu *Kultura Ludowa i Tradycyjna*, który dotyczy szeroko pojętej kultury ludowej, zarówno jej spuścizny, jak i współczesnych, żywych zjawisk kulturowych. Program ten wpisuje się zatem w kilka obszarów działania, w tym dokumentowanie, badanie i przekaz dziedzictwa kulturowego, jego popularyzację, edukację regionalną, animację prowadzoną w konkretnych sytuacjach kulturowych oraz kreowanie twórczości inspirowanej sztuką ludową. W ramach programu wspierane są także zadania dotyczące kultywowania tradycji przez mniejszości narodowe i etniczne, a także przez różne grupy środowiskowe i wiekowe. Budżet tego programu na 2026 r. został zwiększony o 4 mln złotych w stosunku do roku ubiegłego.

Na szczególną uwagę zasługuje zadanie specjalne realizowane w ramach programu *Kultura ludowa i tradycyjna* adresowane do „mistrzów tradycji” będących depozytariuszami wiedzy lokalnej i regionalnej, którego zakres podejmowanych działań jest zgodny z założeniami Konwencji UNESCO z 2003 roku o ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Głównym celem tego zadania jest tworzenie warunków i wspieranie międzypokoleniowego przekazu umiejętności, wiedzy i funkcji – ze szczególnym naciskiem na ich unikatowość, bądź zagrożenie zanikiem.

Kolejnym programem dotacyjnym jest program pn. *EtnoPolska* corocznie ogłaszany przez Narodowe Centrum Kultury. Założeniem programu jest uzupełnienie i renowacja strojów ludowych oraz rekwizytów obrzędowych dla zespołów regionalnych, prezentujących tradycje muzyczne, taneczne i śpiewacze oraz folklor obrzędowy własnego regionu. O dofinansowanie w ramach wyżej wymienionego programu mogą ubiegać się podmioty realizujące zadania zgodne z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 grudnia 2018 roku w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa, udzielania dotacji celowej na zadania nim objęte oraz udzielania dofinansowań podmiotom prowadzącym działalność w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, posiadające siedzibę, zakład lub oddział na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Od 2016 r. MKiDN finansuje działania „Pracowni Muzyki Tradycyjnej” funkcjonującej w ramach struktur Narodowego Instytutu Muzyki i Tańca (instytucji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Celem Pracowni jest inicjowanie, prowadzenie oraz koordynacja stałych i długofalowych programów wspierających działania na rzecz zachowania, przekazu, kontynuacji tradycyjnej kultury muzycznej w Polsce. Szczególną uwagę Pracownia poświęca edukacji formalnej i nieformalnej oraz przekazowi tradycji – zarówno w środowiskach lokalnych, jak również na poziomie instytucjonalnym. Pracownia służy również integracji środowisk związanych z działaniami na rzecz tradycyjnej muzyki i tańca.

W ramach bezpośredniej opieki państwa nad twórcami ludowymi Ministerstwo przyznaje twórcom ludowym stypendia twórcze na realizację indywidualnych projektów o charakterze artystycznym, edukacyjnym, popularyzatorskim. Otrzymują je również osoby zajmujące się działalnością badawczą, animacyjną i upowszechnieniową w dziedzinie kultury ludowej oraz twórcy ludowi na realizację działań związanych z ochroną, podtrzymywaniem tradycji w dziedzinie różnych dziedzin rękodzieła ludowego.

Ponadto Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyróżnia i honoruje wybitnych twórców ludowych, animatorów, zespoły folklorystyczne, kapele ludowe nagrodami okolicznościowymi (finansowymi) oraz odznaczeniami państwowymi i medalami resortowymi. Corocznie przyznawana jest także prestiżowa Doroczna Nagroda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dziedzinie twórczości ludowej za całokształt działalności artystycznej.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego corocznie ogłasza Konkurs o Nagrodę im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej”, będąc jej głównym fundatorem i organizatorem. To najbardziej prestiżowa nagroda w dziedzinie kultury ludowej, będąca wyrazem uznania dla twórców, badaczy i popularyzatorów. Nagroda wskazuje i promuje najlepsze osiągnięcia we współczesnej twórczości ludowej. Corocznie przyznawanych jest 14 nagród Ministra w różnych dziedzinach twórczości ludowej: sztuki i rękodzieła, muzyki, tańca, śpiewu, w tym dla „mistrzów tradycji” wręczanych uroczystie na Zamku Królewskim w Warszawie.

Pragniemy zaznaczyć, że Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego planuje podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. W związku z czym będziemy prowadzić dialog i konsultacje z zainteresowanymi środowiskami, w szczególności z depozytariuszami niematerialnego dziedzictwa kulturowego, ekspertami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w ochronę i przekazywanie dziedzictwa kulturowego.

Jednocześnie informujemy, że Polska realizuje zobowiązania wynikające z Konwencji UNESCO z 2003 r. w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską w 2010 r. W celu zapewnienia realizacji postanowień Konwencji Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołał Radę do spraw Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego – organ opiniodawczo-doradczy Ministra, który opiniuje wnioski o wpis na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, a także rekomenduje kandydatury do wpisów na listy UNESCO. Do najważniejszych działań realizowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy wsparciu Narodowego Instytutu Dziedzictwa, należą w szczególności: prowadzenie Krajowej listy niematerialnego dziedzictwa kulturowego; prowadzenie

Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego; przygotowywanie i koordynowanie krajowych oraz międzynarodowych wniosków o wpis na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO oraz do Rejestru Dobrych Praktyk UNESCO; współpraca z depozytariuszami niematerialnego dziedzictwa kulturowego, ekspertami i organizacjami pozarządowymi; udział przedstawicieli Polski w pracach organów Konwencji UNESCO z 2003 r., w tym Międzyrządowego Komitetu oraz Zgromadzenia Generalnego Państw-Stron; prowadzenie działań edukacyjnych, informacyjnych i popularyzujących niematerialne dziedzictwo kulturowe przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Obecnie na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajduje się 133 elementy, natomiast w Krajowym rejestrze dobrych praktyk – 19 wpisów. Jednocześnie należy wskazać, że Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID) odgrywa istotną rolę tak w wymiarze merytorycznym, jak i organizacyjnym w ochronie żywego dziedzictwa w Polsce, realizując od 2011 roku m.in. zadania zlecone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotyczące wdrażanie postanowień Konwencji UNESCO z 2003 roku w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Poniżej przedstawiamy działania Narodowego Instytutu Dziedzictwa w następujących zakresach:

1) Programy wsparcia:

Narodowy Instytut Dziedzictwa zarządza i obsługuje dedykowane programy dotacyjne, które bezpośrednio finansują działania lokalnych społeczności:

Niematerialne – przekaz dalej - to program własny NID z zakresu Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Jego głównym celem jest finansowe wspieranie projektów wzmacniających międzypokoleniowy przekaz wiedzy. Projekty muszą dotyczyć zjawisk już wpisanych na Krajową listę lub do Krajowego rejestru dobrych praktyk. Środki trafiają m.in. do organizacji pozarządowych i samorządowych instytucji kultury na warsztaty, dokumentację i edukację młodego pokolenia.

Wspólnie dla dziedzictwa - program ten, który w dużej mierze skupia się na wolontariacie i dziedzictwie materialnym, regularnie dotuje również projekty łączące ochronę zabytków z podtrzymywaniem lokalnych tradycji, rzemiosła i tożsamości.

2) Dedykowana witryna internetowa

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi oraz stale rozwija specjalistyczne portale internetowe upowszechniające wiedzę o dziedzictwie. Jednym z nich jest **podstrona Niematerialne dziedzictwo kulturowe - NID**: to oficjalna witryna w pełni dedykowana niematerialnemu dziedzictwu kulturowemu w Polsce. Serwis zawiera oficjalny spis Krajowej listy i Krajowego rejestru dobrych praktyk, opisy poszczególnych tradycji oraz programów, wnioski.

3) Organizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Dziedzictwa Niematerialnego.

Święto to, obchodzone od 2024 roku, przypada na 17 października i zostało ustanowione przez UNESCO z inicjatywy Polski (MKiDN i MSZ). Narodowy Instytut Dziedzictwa promuje i upowszechnia wiedzę o Międzynarodowym Dniu Dziedzictwa Niematerialnego m.in. poprzez konferencje naukowe i panele. Instytut organizuje ogólnopolskie

spotkania ekspertów i depozytariuszy (np. inauguracyjna konferencja w 2024 roku w Łazienkach Królewskich poświęcona była tradycyjnemu rzemiosłu).

4) Uroczyste wręczanie decyzji o wpisaniu na Krajową listę lub do Krajowego rejestru dobrych praktyk.

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest bezpośrednio odpowiedzialny za formalną ocenę wniosków na listy krajowe, które trafiają pod obrady Rady ds. NDK przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który to podejmuje decyzję o wpisaniu lub nie wpisaniu danego zjawiska do jednego z prowadzonych rejestrów.

5) Publikacja poświęcona dziedzictwu niematerialnemu

Od 2016 roku Narodowy Instytut Dziedzictwa wydaje publikację pod tytułem: Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Krajowy rejestr dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Broszura prezentuje wszystkie tradycje, obrzędy i zwyczaje wpisane na Krajową listę i do Krajowego rejestru.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/